

FAİZ VE İKTİSADİ DÜZEN

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi Rabbi'l-‘âlemîn. E’s-salâtu ve’s-selâmu ‘alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve ‘alâ âlihi ve sahbihî ve men-tebi‘ahu bi-ihşânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emmâ ba‘d;

Aziz ve muhterem kardeşlerim;

a. Kur’ân-ı Kerîm’in Dilini Öğrenmemiz Lazım

Kur’ân-ı Kerîm bize anlamını anlayalım diye gönderilmiş bir kitaptır. Allah’ın bize hitabıdır. Binâenaleyh müslümanların Kur’ân-ı Kerîm’i anlaması lazım. Anlamaya çalışması lazım. Öğrenmeye gayret etmesi lazım. Kur’ân-ı Kerîm’in diline aşına olması lazım. Çünkü Allah Kur’ân-ı Kerîm’i bize göndermiştir. Muhattap biziz, hitap bize. Binâenaleyh her müslümanın ilk düşüneceği husus, en başta gelen husus dinimizin ana kaynağı olan, farzların, Allah’ın emirlerinin yasaklarının, sevapların günahların, haramların helallerin ne olduğunun en mühim belgesi olan, *kelamullah*

olan, Allah'ın sağlam ipi olup sarılanın uçurumdan çıkarılıp kurtarılmasına yarayan Kur'ân-ı Kerîm'i iyi öğrenmek lazım.

Onun için temenni ederim ki vakıflarımız, derneklerimiz kardeşlerimizin bulunduğu yerlerde Kur'ân-ı Kerîm'in dilini cemaatimize öğretmeye başlasın. Hem bir ikinci dil. İnsan için ikinci dil meziyettir. Bu adam her Arapça biliyor hem İngilizce biliyor hem Türkçe biliyor derler. Meziyettir, övünç vesilesidir. İnsanın kıymetini arttırır. Hem de Allah'ın kelamını daha iyi anlamasına vesile olur. Namazlarını daha candan, daha duygulu, daha derinden, şuurlu olarak, hissederek kılar. Ne söylediğini bilir. Bu bakımdan inşaallah belki açılışını, başlangıcını biz yaparız. Belki kardeşlerimize bu işi nasıl yapacakları hakkında yol gösteririz.

Allah'ın kelamını anlamak için Arapça'ya çalışmaya niyet edelim. Bu kamptan, bu aile çalışmasından itibaren belki teberrüken yarın besmeleyi çekip ilk Arapça dersine de başlayalım mesela. Ondan sonra gittiğimiz yerlerde devam edelim.

Arapça bizim ana lisanımızdır. Çünkü Peygamberimiz'in hanımları annelerimizdir.

Annelerimiz Arapça konuşuyorlardı. Bir bakıma hem Türkçe ana lisanımızdır hem de Arapça ana lisanımızdır. Arapça'ya sahip olduğumuz zaman İslâm aleminin her yerindeki insanlarla konuşabilecek, anlaşabilecek bir meziyet kazanmış oluyoruz. Arapça'ya çalışalım.

Ben de bu akşam bu sözleri okuduğumuz âyetlerin izahını yapmak istediğim için yaptım. Bu girişi onun için yaptım. Opening, beginning, bu sebebe dayanıyor.

Birinci rekatta okuduğumuz ayetler şunlardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا
مُضَاعَفَةً¹ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Yâ eyyuhellezîne âmenû. “Ey iman eden mü'min kullar, müslümanlar, mü'minler!” *lâ te'külü'r- ribâ.* “Faiz yemeyin.” *Ed'âfen mudâ'afeh.* “Kat kat fazlalaştırılmış, arttırılmış, katmerli katmerli” faiz, ribâ yemeyin.

---

¹ 3/ Ali İmran, 130.

Ve't-tekûllâhe le'alleküm tüflihûn. “Allah’tan korkun, sakının ki felaha eresiniz.”

Allah’tan korkmazsanız, kalbiniz titremezse, günahlardan kaçınmaz, sakınmazsanız, Allah’ın cehennemine düşmemeye dikkat etmezseniz o zaman felah bulamazsınız. Kurtuluşa eremezsiniz. Sonunuz iyi olmaz. Sonunuzun iyi olması için, felaha ermeniz için, kurtulmanız için, cennete girmeniz için Allah’tan korkun, Allah’tan sakının. Allah’ın haramlarını çiğnemeyin, işlemeyin, irtikâb etmeyin. Allah’ın emirlerine karşı gelmeyin, âsi olmayın. Ayıptır, gûnahtır.

b. Kulun Allah'a âsi olması ayıptır!

Ayıptır çünkü Allah sizi besliyor besliyor. Yaratmış, yaşatıyor, nimetler ondan. Hani? Nimetlere teşekkür etmek lazım gelirken bu sefer âsi olmak ayıptır. Kulun Allah’a âsi olması ayıptır.

Neden?

Nimetleri verene insan medyûn-u şükran olur. Müteşekkir olur. Sevgi duyar, saygı duyar, bağlılık duyar, utanır. Birisi size bir iyilik yapsa bir derece, seversiniz onu. Daha büyük

bir iyilik yapsa daha çok seversiniz. Daha büyük bir iyilik yapsa en çok seversiniz. Birisi size bir ev bağışlasa. “Benim çoluk çocuğum yok. Gel, ben seni seviyorum. Bu evi senin üzerine yapacağım. Senin olsun bu ev.” Şimdi siz bu adamı bir daha kırar mısınız? Kırılmaz. Neden? Ev bağışlamış. Kolay mı? “Oğlum gel, ben seni çok sevdim. Sen geç yaşında iyi müslümansın. Camide hep seni görüyorum. İkinci bir araba almıştım, eski arabamı sana veriyorum. Al senin olsun.” Şimdi bu delikanlı bu amcayı sever mi, sevmez mi? Sözü tutar mı, tutmaz mı? Tutar. Candan tutar; zorlamayla, itmeyle karmayla değil. Sever. Çünkü “Dinleme bu adamı.” deseler. Der ki; “Ayıp ya! Ev verdi bana ya! Nasıl dinlemem! Çağırdığı yere nasıl gitmem! Araba verdi bana.”

Sana canı veren, gözü veren, kulağı veren, hayatı veren, nimeti veren, aklı veren, İslâm’ı veren, hidayeti veren, havayı, suyu, gıdayı, meyveyi, sebzeyi veren, her şeyin Allah’tan ya! Utanmaz mısınız? Utanmak lazım. Bir kere Allah’a iyi kulluk etmemek ayıp. Çok ayıp! Çok büyük edepsizlik! Çok büyük terbiyesizlik! Çok

büyük nezaketsizlik! Çok büyük vefasızlık! Çok büyük nankörlük! Hem ayıp hem de günah.

c. Dâr-ı Küfürde Faiz Almanın Hükümü

Allah'a âsi oldun mu onun da cezası var, günahın cezası var. Allah'ın emirlerini hafife almamak lazım. Emrettiğine; “Buyur, emret yâ Rabbi! Tamam, yapıyorum.” demek lazım. Yasakladığına da “Tamam bıraktım yâ Rabbi! Madem sen bunu yasakladın bıraktım.” demesi lazım. *Lâ te'külü'r- ribâ ed'âfen mudâ'afeh.* Kat kat faiz yemeyin. Mümkünse bankayla iş yapmayın. Faiz yemeyin. Faizli para borç vermeyin. Borcunuza karşı ivaz almayın.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir hadîs-i şerîfi var. “Dâr-ı küfürde, diyâr-ı gayrimüsliminde müslümanla gayrimüslim arasında faiz işlemi, yasağı bahis konusu değildir.” diye hadîs-i şerîf var. Müslüman istifadesi neyse onu yapabilir. Onların usullerine göre olan şey. Gayrimüslimden faiz alabilir. Parasını verir faiz alabilir mesela. Bankasından para alabilir filan. Bu da bir hadîs-i şerîftir yani. Bizim Hanefî fıkhında imamlarımız bu kararı vermişlerdir. Ama mümkün olduğu

kadar bankayla, faizle uğraşmamak, bulaşmamak daha iyidir.

d. Faize Alternatif Yöntemler

Bunun çaresini bulmalı müslümanlar. Biz bunun çaresini arkadaşlara teklif ettik. Şöyle bir çare benim aklıma geldi. Ben Türkiye’de dedim ki... O zaman rahmetli Muammer Dolmacı sağdı. Çok büyük şirketlerin başındaydı. Dedim ki; bu şirketler kâr eden şirketler. Tıkır tıkır çalışan, para kesen şirketler. Ayda şu kadar kâr ediyor. Kâr eden şirketler müslüman kardeşlerine ortaklık açsın. Desin ki; “Ben sermayemin yüzde 30’unu müslüman kardeşlerime ortaklığa açıyorum. Bunlara ortak olanlara kârından pay versin. Zaten tecrübeli. Zaten ciddi. Zaten yüzde 70’i kendisinin. Zaten namuslu. Zaten iyi bir tüccar. Tamam. Sermayesinin yüzde 70’i kendisinin olsun, yüzde 30’unu da müslümanlara açsın. Belli bir usule göre kârından bir miktar versin.

Yani benim param varsa, ben beş bin markı götürüp veriyorsam, beş bin Avustralya Dolarını ona veriyorsam o da bana - bu parayla işini büyütüp kârını çoğaltıyor ya, para

kazanıyor ya - o da kârından hissesini versin. Böylece kâr ortaklığı olsun dedim. Teklif ettim. Bunu toplum olarak yapamıyorsa, milletçe yapamıyorsa hiç olmazsa cemaatçe yapalım.

Muammer Bey, senin işin tıkr tıkr çalışan fabrikan kar eden bir fabrikan. Şunun bir kısmını halkımıza aç. Parası olan gariban parasını getirsin, yatırsın sana. Ne kadar duracaksa dursun. İstedığı zaman alabilsin. Sende kaldığı zamanki müessesenin kârını buna ver. Yapılmayacak bir şey değil. Müslümanlar meram etseler, azmetseler, isteseler bunun çaresini bulurlar. Böylece müslümanın birikmiş tasarrufu kâr ortaklıklarına gider. Kâr ortaklıklarından da tasarruf sahiplerine para gelir.

Bankaya parayı yatırıp da faiz almamak da hüner değil. Çünkü o parayı zaten başkasına faizle veriyor, faiz işlemini yapıyor. Onu teşvik etmiş oluyorsun. O bakımdan doğru değil diye ben dilim döndüğünce anlattım. Kardeşlerime “Çare bulun, sorumlu olursunuz.” dedim. Nihayet ben bir hocayım. Fikri ortaya atıyorum, uygulama uzmanların işidir. Böyle şeyler yapmanız lazım.

Mesela diyelim ki birinizin bir kebabçı dükkanı var. Para daha çok olsa daha çok iş yapar mısınız? Yaparım. Aşağı yukarı ayda ne kadar kazanıyorsun? Yılda ne kadar kazanıyorsun? Şu kadar kazanıyorum. Tamam. Sermayenin bir kısmını aç ortaklara, müslümanlara. Onlar sana belli paraları versinler. Sen bu paraları istedikleri zaman onlara vereceksin diye bir anlaşma yap onlarla. Sende bulunduğu müddetçe sen bunların hissesine düşen kârı ver. Böylece sana boyuna para gelir. *La teşbih vela temsil*, para babası gibi olursun, finans kurumu gibi olursun. Sen de o parayı aldıkça bu sefer başka teşebbüs yaparsın. Oradan da kâr edersin. Başka bir teşebbüs yaparsın, oradan da kâr edersin. Yani müslümanlar böyle şeyler yapabilir. Yapmıyorlar.

*Yâ eyyuhellezîne âmenû ed'âfen mudâ'afeh ve't-tekûllâhe le'alleküm tüf-
lihûn.* “Allah’tan korkun, faiz yemeyin ki felah bulasınız.” Yani yerseniz felah bulamazsınız diyor. Bu, bu kadar. Bu işin çözümlenmesi lazımdı. Çoktan çözümlenmesi lazımdı. Eskiden enflasyon diye bir bela yoktu. Ekonomiler, iktisatlar istikrarlıydı, düz gidiyordu. Şimdi

paranın değeri düşüyor. Acayip bir şeyler oluyor. Kağıt para sene başında gördüğü işi sene-
nin sonunda görmüyor. Sermaye küçülüyor. İk-
tisadî hayat değiştirdi. Müslümanların bunların
çaresini bulması lazım.

Kim bulacak bunun çaresini?

Çare bulunsun diye söylemek hocalardan,
çareyi bulmak uzmanlardan. Bunu bulup işlet-
mesi lazım. Buna dair teşebbüsler yapıldı mı?
Bazı yerlerde yapıldı. Bazı şehirlerde yapıldı.
Sonuç ne oldu? İyi sonuç bazılarında alındı ba-
zılarında alınamadı. Bir müddet alındı, bir
müddet sonra alınamadı.

Neden?

Biz daha tecrübeli toplumlar değiliz. Daha
dünyayı anlayamadık. Hanyayı Konya'yı bilmi-
yoruz daha, iyi anlayamadık. Ama bu bir ve-
ballik iştir. İslâm toplumu müslümanı faizden
kurtaracak çalışmayı yapmalıydı. İslâm iktisat-
çıları bunun çaresini bulmalıydı. Ayeti okuduk.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ²

---

² 3/ Ali İmran, 131.

Vettekû'n-nârelletî u'iddet li'l-kâfirîn. Kâfirler için ceza olarak hazırlanmış olan cehennem ateşinden korunun, korkun, sakının. İkinci ayet bu. Allah'tan korkun ki felah bulasınız, birincisi böyle bitiyor.

وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ³

Ve't-tekullahe le'alleküm türhamûn.

e. Mü'min Cehenneme Düşer mi?

İkincisi kâfirlere hazırlanmış olan cehennem azabından kendinizi koruyun. Kâfirler gibi cehenneme düşersiniz demek.

Mü'min cehenneme düşer mi hocam?

Düşer. Bak, ne buyuruyor? İlk önce *yâ ey-yühellezîne âmenû.* diyor. “Ey iman edenler!” Tamam, Müslümanlar. Faiz yemeyin ki felah bulasınız. Cehennemden korunun ki kâfirler için hazırlanmış olan cehenneme siz düşmeyin. Korunmazsanız, sakınmazsanız düşersiniz demek. Demek ki müslüman da dikkat etmez, ayağını denk almaz, haramlardan sakınmaz, söz dinlemez, laf anlamaz, âsi olursa cezasını

---

³ 67/En'âm, 155.

bulur. Rüzgar eken fırtına biçer. Belasını, cezasını bulur. Ne yapacak? Allah'ın emrini tutacak.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ⁴

Ve etî'ûllâhe ve'r-rasûle le'alleküm türhamûn.

“Allah'a itaat edin ve Resûlüne itaat edin.” O Muhammed'e itaat edin. Allah'ın gönderdiği o Muhammed-i Mustafâsına, o Resûlüne itaat edin. *Ve etî'ûllâhe ve'r-rasûle.* Resûlullah'a itaat edin. *le'alleküm türhamûn.* Ki Allah'ın rahmetine, merhametine nâil olabilesiniz.

Demek ki Allah bizlere acır mı, acımaz mı? Merhamet eder mi, etmez mi? Affeder mi, affetmez mi? Cezalandırır mı, cezalandırmaz mı?

Bu sorunun cevabını bulmak için çare ne?

Bu ayete bakacağız.

İşte bak ne buyuruyor?

---

⁴ 3/ Ali İmran 132.

Ve etî'ûllâhe ve'r-rasûle le'alleküm türhamûn. Allah'a ve Resûlüne itaat edin ki merhamete mazhar olasınız.

“Ben Allah'a itaat etmek istiyorum hocam ne yapmam lazım? Allah'a itaat nasıl olur?”

Kur'ân-ı Kerîm'den okursun, Allah ne buyurmuşsa dinlersin. Kur'an'ı okuyacaksın, Kur'an'ın emrine uyacaksın. Çünkü Allah'ın kelimidir.

“Resûlullah'a itaat etmek istiyorum ne yapmam lazım?”

f. Hadislerin ve Sünnetin Önemi

Peygamber Efendimiz'in hadislerini okuyacaksın. Sünnetini öğreneceksin.

Demek ki Kur'an'a sarılacağız, sünnete sarılacağız. Kur'ân-ı Kerîm anayasa gibidir. Hükümleri umumîdir. Teferruatı nereden öğreneceğiz? Peygamber Efendimiz'in sünnetinden. Hadis kitaplarından öğreneceğiz.

Misal; Allahu Teâlâ hazretleri Müslümanlara buyuruyor ki; “Ey Müslümanlar!

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ⁵

Ekîmû's-salâte ve âtü'z-zekah.

Namaz kılın ve zekât verin. Peki tamam. Kur'ân-ı Kerîm'de Allah namaz kılın, zekât verin dedi. Emretti buyurdu. Peki.

Nasıl namaz kılalım? Namaz nasıl kılınacak? İşte hocam kıldırıyorsun ya. Karşımıza geçiyorsun. Önümüze duruyorsun kibleye dönüyorsun. *Allahu ekber* diyorsun. Allah'ın huzurunda el pençe divan bağlıyorsun elini böyle. Bir şeyler okuyorsun. *Subhaneke* okuyorsun, *Fâtiha* okuyorsun, Kur'an okuyorsun, rükuya varıyorsun, secdeye varıyorsun.

Bu teferruat nereden? Nereden alınmış bunlar? Kur'ân-ı Kerîm'de teferruatı yok. Teferruat nerede? Hadîs-i şerîflerde. Demek ki dinimizi tam anlamak için tam bilmek için ne yapmamız lazım? Haccı nasıl yapacağız? Namazı nasıl kılacağız? Zekatı nasıl vereceğiz? Herhangi bir şey. Nasıl yapacağımızı nereden öğreneceğiz? Kim öğretecek? Peygamber

---

⁵ 2/Bakara, 43.

Efendimiz. Allah çok güzel bir usul ile bize İslâm'ı öğretmiş.

Ne yapmış?

Tarihten hatırlayalım. Peygamber göndermiş. Bizden. Aramızdan. Bizimle konuşan, oturup kalkan, yemek yiyen, bizim gibi bir insan. Bir peygamber göndermiş. O peygambere peygamberlik vermiş, vahiy göndermiş. 23 yıl insanların arasında durmuş.

Ben geliyorum, bir ay iki ay duruyorum - Allahısmarladık - gidiyorum. Biz burada olduğumuz zaman toplantılar yapıyoruz, bazı dersler yapıyoruz, bazı konuşmalar yapıyoruz. Sonra bunlar kitap hâline geliyor. Burada çok dursak belki daha çok şeyler anlatacağız. Anlattığımız şeyler de faydalı oluyor. İyi oluyor. Peygamber Efendimiz 23 sene insanlar arasında durdu. Kendisine inen ayetlerin nasıl anlaşılması gerektiğini, nasıl uygulanması gerektiğini gösterdi.

Gelin bir tarhana çorbası yapalım. Tarhana çorbası nasıl yapılır? Gel, bak; suyu alırsın, tencereye koyarsın, şu kadar şunu yaparsın, bu kadar bunu yaparsın, tarhanayı

koyarsın, şöyle karıştırırsın, böyle... “Tamam hocam. Tarhana çorbasını tarife lüzum yok onu ben biliyorum.” İyi ama gel bir de bakalım sen şu zor yemeği yap. Ustasından öğrenecek insan. İçli köfte nasıl yapılır? El bombası gibi yuvarlak, yumurta gibi. Dışı bulgur, içi kıyma. Kıymanın içinde de bir sürü şey var. Isırıyor-sun, ceviz tadı geliyor, bilmem ne. Çeşit çeşit şeyler var. Bunu yapmak biraz daha zor.

Malezya’da bir fabrikanın müdürü evinde bizi yemeğe çağırdı. Bir yemeği gösterdi. “Bu yemek Malezya’da yarım günde yapılır. Aşçı bu yemeği yapmak için yarım gün uğraşır.” dedi. Yarım gün! Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* de inen ayetleri bize her şe-yiyle öğretti. Her şeyi öğretti bize. Dişlerimizi temizlemeyi bile öğretti. Koltuk altımızı kazı-mayı bile öğretti. Yüz numaraya nasıl girip na-sıl çıkacağımızı bile öğretti. Nasıl düğün yapa-cağız, nasıl gerdeğe gireceğiz, nasıl evlenece-ğiz bunları öğretti. Her şeyimizi öğretti. Bilmi-yorduk. Bilmiyordu insanlık. Peygamber Efen-dimiz hepsini öğretti. *Elhamdülillah* şimdi müslümanca yaşayınca çok iyi oluyor.

Arkadaş bugün bir şey anlattı hoşuma gitti. Ak sakallı bir ihtiyar gördük. “Bak beyaz sakal ne kadar yakışıyor.” dedik. İhtiyar, şortlu ama. İngiliz, şortlu. Beyaz sakalı hoşuma gitti. Sakal beyaz ya, Müslüman olsa dedik. “Hocam böyle babayiğit bir İngilizle bir yerde karşılaştık.” dedi. Herhalde kiralık mülk ararken filan karşılaşmışlar. Demiş ki; “Siz kimsiniz?” “‘Biz Türküz’ dedik. ‘Türk’ deyince toparlandı.” dedi. Yaşlı adam, İngiliz. Toparlandı. Şöyle önünü filan ilikledi. “Türkler iyi insanlar. Ben Türklerin dininin Hak din olduğuna inanıyorum. Onlar dürüst insanlar.” demiş. Bizim arkadaşlar da tevazu göstermişler. Demişler ki; “Senin beğendiğin eski Türkler değiliz biz. Biz bozulduk.” “Yok yok arslanın oğlu arslan olur yine.” demiş. Hoşuma gitti. Selam söyleyin benden dedim. Bir de hediye verin dedim. Arada böyle dükkanın önünden geçerken saygılı bir şekilde selam verip geçiyormuş. Hoşuma gitti.

İyi müslüman olduğumuz zaman herkes bizi sayıyor, seviyor. Sayacak, sevecek. Tam müslüman olsan hepsi müslüman olur. Biz tam

müslüman olsak ona “Sen müslüman ol.” demeye lüzum yok.

Biz bir keresinde seyahatimizde kumların üstünde, deniz kenarında namaza durduk. Ben imam, arkadaşlar cemaat. *Allahuekber...* Kumların üzerinde namaza durduk. İhtiyarın birisi geldi yürüdü yürüdü. Yakınımıza geldi. Kazık gibi dikildi, durdu. *Allah Allah! es-Selamu aleyküm ve rahmetullah, es-Selamu aleyküm ve rahmetullah,* namazı bitirdik. İhtiyar, buruşuk adam. Kaplumbağa gibi. Derisi böyle pörsümüş, buruşmuş. Buraları filan sarıyor. Zayıf bir şey. Alman kökenliymiş. Almanya’dan gelmiş buraya.

Bize dedi ki; “Sizin dininiz Hak din.” Şortlu, kısa mayolu, orada denize girmeye gelmiş. Biz de deniz kenarında namaz kılınca böyle saf bağlamış sarıklı, cübbeli, acayip bir zümre. Avustralya’da görülmüş bir şey değil. Merih’ten gelmiş gibiyiz biz buraya. “Sizin dininiz Hak din.” dedi. “Ben Sudan’da filan buldum. İslâm’ı da biliyorum. Sizin dininiz Hak.” dedi. Ondandır da - hadi onu da söyleyeyim belki söylemek iyi değil ama- “Bu papazlar iyi değil. Bunlar kindar. Bunlar

göründükleri gibi değil.” dedi, kötüledi. Biz bir şey demedik. O kendisi konuşuyor. Kendisi kötüledi.

Şunu anlatmak istiyorum. Biz tam müslüman olsak, tertemiz, tam müslüman olsak bunlar İslâm’ı bilmiyorlar. Bu gün biz bir cami yeri bakmaya gittik. Evin sahibesi kadın ile konuştuk. Kibar. Hanımefendi, güzel, kibar. İslâm’ı bilmiyorlar. İslâm’ı bilseler, biz güzel anlatabilsek... Bir de şöyle tabağı getirip de, adamın ödüne koymak başka bir de tabağı süslemek başka.

Bazı kızlar Akşam Kız Sanat Okulu’nda, Kız Meslek Okulu’nda filan okuyorlar. Onların evine yemeğe gidiyoruz. Tabakların dizilişi, konuluşu, içindeki malzemenin vesairesi belli. Mektepte eğitim görmüş. Benim gibi yapmıyor. Tencereye kepçeyi daldır, tabağa boşalt, sür adamın önüne, yesin. Öyle yağma yok. Tabağı öyle güzelleştiriyor ki insanın tabağı yiyeceği geliyor. Neden? Kenarına yeşillik koyuyor. Bir şeyleri diziyor, vesaire filan. Güzel yapıyor. Biz iyi müslüman olsak karşımızdaki insana “Sen müslüman ol.” demeye bile lüzum

yok. Bizim hâlimizi görecek, müslüman olacak.

Peygamber Efendimiz'in zamanında *sal-lallahu aleyhi ve sellem*'e birisi geldi. "Yâ Resûlallah! Ben müslüman olacağım." dedi, oldu. Ondan sonra kalktı kabilesine gitti. Kendi köyüne, dağına, çölüne, ovasına, köyüne gitti. Namazını kılmaya başladı. Bir arkadaş gördü. "Sen ne yapıyorsun böyle? Eğiliyorsun, kalkıyorsun ne yapıyorsun?" dedi. "Ben Muhammed-i Mustafâ'ya bağlandım. İslâm dine girdim. Bu benim kıldığım namazdır. Muhammed-i Mustafâ hak peygamberdir." dedi. "Ben de müslüman olayım öyleyse" dedi. O da - arkadaş - müslüman oldu..

Onlar öyle kendiliklerinden namaz kılar-ken. Başkaları gördüler. "Ne yapıyorsunuz siz?" filan derken, hiç kimseyi zorlamadan, "İslâm'a gel." demeden, yumuşak bir tarzda davranarak bütün kabile müslüman oldu. Hep-sini aldı Resûlullah'a getirdi. "Yâ Resûlallah! Benim kabilemin hepsi müslüman oldu, sana getiriyorum." dedi. Aldı, getirdi.

Yumuşak davrandığın, ılımlı olduğun zaman, efendi, temiz olduğun zaman, karşı

tarafın hatırını kolladığın, tatlı davrandığın, hediye verdiğin zaman, iyilik yaptığın zaman o zaman sevebilir. Kötülük yaptıkça, kavga ettikçe kızar.

g. Sadece Kur'an Yeterli Midir?

Allah'a itaat, Kur'an'ı bilip Kur'an'a uymakla olur. Resûlullah'a itaat sünneti bilip sünnete uymakla olur. Kur'ân-ı Kerîm... Bazıları diyorlar ki; "Kur'an bana yeter." Sivri kafalılar var hokkabaz külahı gibi bazılarının kafası sivri. Nerdeyse tavana değecek. Sipsivri kafası. Aklı da öyle. Kafa sivri olunca içindeki akıl da sivri oluyor. Diyorlar ki; "Bana Kur'an yeter." Kavga edecek seninle. Sert. "Kur'an yeter." Peki hadis ne olacak? Yok. Avrupalıların fikri bu. Öyle şey olur mu?!

23 sene Peygamber Efendimiz neye çalıştı? Kur'ân-ı Kerîm okuduğun zaman her şeyi anlayabilecek misin? Her şeyi uygulayabilecek misin? Böyle olduğu halde ben onlara diyorum ki: "Tamam. Kur'ân-ı Kerîm'i sen kabul ediyormusun?" diyorum. "Tabii" diyor horoz gibi, hindi gibi kabarıyor. "Tabii, Kur'ân-ı Kerîm'i kabul ediyorum." diyor. Tamam. "Sen

Kur'an'ı tam kabul ediyorsan, Kur'ân-ı Kerîm buyuruyor ki; 'Resûlullah'a tâbi ol.'”

Demin okuduğum âyet-i kerimede ne dedi?

Ve etî'û'r-rasûle le'alleküm türhamûn.
“Resûllah'a tâbi ol ki merhamete eresin.” dedi. Size şunu anlatmak istiyorum. Bazı insanlar çıkıyor “Kur'an bize yeter.” Tamam, yeter. Zaten Kur'an'ı okuduğun zaman içinde “Resûlullah'a bağlan.” diyecek. “Bağlan.” dediği zaman da nasıl bağlanacağını düşüneceksin o zaman. Enseni kaşıyacaksın, kaşını kaşıyacaksın, düşüneceksin. Resûlullah'a bağlanmayı Kur'an söylüyor zaten. Biz keyfimizden söylemiyoruz, ayet okuyoruz, oradan.

Demek ki İslâm'ın iki ana kaynağı var. Böyle gürül gürül, İslâm ahkâmının çıktığı, pırıl pırıl ahkâmının çıktığı iki kaynak var: Kur'ân-ı Kerîm ve Peygamber Efendimiz'in sünneti. Kur'ân-ı Kerîm'i okuyacaksınız. Ramazan ayı geliyor. Çok okuyacaksınız. Ama mânâsını bilmeden okumak ile mânâsını bilmeye çalışmak aynı değil. Hepiniz akıllısınız, tahsillisiniz, okumanız yazmanız var, üst seviyeli insanlarsınız. Kur'ân-ı Kerîm'i doğru düzgün

öğrenmeye çalışacaksınız. Ana dilinden öğrenmeye çalışacaksınız. İnceliklerini öyle anlayabilirsiniz.

Kur'ân-ı Kerîm'e çalışacaksınız, bir. Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okuyacaksınız, iki. Bunların hepsinin kitapları evinizde vardır. Yoksa işte burada var. "Benim evimde hiç din kitabım yok." diyorsanız işte orada, masanın üstünde. Orada hadis kitabı da var. *Riyâzü's-Sâlihîn*'in iki ciltlik tercümesi. Geçen gün bir tanesini koltuğumun altına aldım - cuma günü - orada size okudum. İngilizcesini bile kıvırttırdım orada. Biraz İngilizce döktürdük değil mi? İşte orada. Kur'an okuyacaksınız hadis okuyacaksınız. İçinde ne geçerse "başüstüne" diyeceksiniz, kabul edeceksiniz. Kur'ân-ı Kerîm'e ve Resûlullah'a uyacaksınız. Birinci rekatta bu ayetleri okuduk.

İkinci rekatta? Aynı anlamda başka hangi ayetler var diye düşündüm; şunları okuduk:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا^٦

---

⁶ 33/ Ahzab, 70.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Yâ eyyuhellezîne âmenû't-tekullâhe ve kûlû kavlen sedîdâ.

h. Doğru Söz Söylemenin Önemi

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun, sakının, çekinin ve doğru söz söyleyin.” Dosdoğru konuşun. *ve kûlû*. “Söyleyin.” *kavlen sedîdâ*. “Doğru söz söyleyin.” Eğri söz söylemeyin, yalan söylemeyin; dürüst olun. Allah’tan korkun, doğru söz söyleyin. Doğru sözlü olacağız. Ter-temiz olacağız.

Haydutlar kervanı çevirmiş. Herkesin kesesini alıyorlar, parasını alıyorlar. Bir de çocuk. Onu da almış. Herkesi böyle sıradan geçiriyorlar, soyacaklar ya. Eşkiyâ, harami. Çocuğu da almış önüne. “Senin paran pulun yoktur herhalde.” demiş eşkiyâların reisi. Çocuk daha küçük, köyünden tahsil görmeye gidecek. Gidecek de okuyacak, hoca olacak. “Sen geç, senin paran yoktur.” demiş. Herkesi böyle elden geçiriyor. Keselerinden paraları, yüzükleri müzükleri nesi varsa alacak.

“Yok benim param var.” demiş. “Hadi oradan ya! Senin nereden paran olacak?”

“Annem diyâr-ı gurbete gidiyorsun, lazım olur diye hırkamın arasına altın paralar dikti. Orada para var.” demiş. “Gel lan buraya!” Çocuğu karşısına getirmiş. “Getir bakayım şu hırkanı.” Hırkayı getirmiş. Kapitoneli gibi kalın hırka oluyor ya. (Biz Özbekistan’a gittiğimiz zaman bize hediye filan ettiler. Reisicumhur gittiği zaman da ona giydirdiler. Takke giydirdiler, hırka giydirdiler. Böyle kalın, iki katlı oluyor. Palto gibi kalın kumaş. Arasını pamuk doldurup, kapitoneli gibi kalın, battaniye gibi şey.) Onun içinden altınları gördü. Doğru söylemiş çocuk, yalan söylememiş. “Senin paran yoktur geç.” diyor; “Yok, param var” diyor. Orada eşkiyâların reisi insafa gelmiş. “Küçük çocuk bak. Ben ona ‘geç’ dedim. Ama doğruluktan ayrılmadı.” demiş, tevbekâr olmuş. İslah olmuş.

Eski reisicumhurumuz asker kökenli. Tepeden inme Kenan Evren. Dinî konulara meraklıydı. Arada “Şu şöyledir, bu böyledir aksini ispat eden varsa çıksın karşıma.” derdi. Dinî konularda konuşurdu, halbuki asker. Erzincan’dan bir hoca da - aksini iddia eden varsa bana gelsin, dedi diye - o da uzun bir mektup

yazmış. “Sözünün şurası yanlış, şurası yanlış, şurası yanlış; âyet şöyle, hadis böyle...” diye yazmış göndermiş. Belki yaverleri, sekreterleri, avânesi, yardımcıları Kenan Evren’in eline bile vermediler. Savcıya emir gelmiş: “Bu mektubu kim gönderdiyse alın bunu içeri, tıkın bunu hapse.”

Hocayı savcı çağırılmış, karakol çağırılmış. Ama çok sevilen biri hoca. Ahali de peşinde, çok görmüyoruz ya böyle şeyler. Hoca işte, cemaati var. Cemaat karakolun önüne gitmiş. Karakol korkmuş, bakmış ki ahâli “Hocamız ne yaptı, niye karakola aldınız...” sinirli, hakkını arayacak. Yok demişler sadece savcı soru soracak o kadar. Oturtmuşlar hocayı. Savcı diyor ki; “O mektubu sen yazmadın değil mi? Senin adına başka birisi mektup yazmış da senin adını yazmış değil mi?” Hoca da diyor ki; “Yok, vallah billah ben yazmışım. Şahitlerim de var; falanca filanca falanca filanca. Dürüst adam.

Bizim de ihvanımızdan biri vardı. Ahmet Çığman. Buralara da geldi. Onun babası da çok dindar bir adamdı, Allah rahmet eylesin. Oğlu da çok dindar biri çıktı. Kenan Paşa yine bir

şeyler söylemiş. Yanlış. O da “Bu doğru değildir.” diye yanlışlarını anlatmış. Kenan Evren reisicumhurken İstanbul’a geldiği zaman *Hürriyet Gazetesi*’nin muhabiri “Efendim, bir hoca sizin aleyhinizde sizi tekzip ediyor. Sizin yanlış söylediğinizi iddia ediyor.” Filan diye bir şeyler söylemiş. İspiyonlamak diyorlar ya, aynı tip.

İstanbul Valiliği, İstanbul Müftülüğü’ne açmış demiş ki; “Böyle bir hoca varmış, bulun.” İstanbul Müftülüğü listelere bakmış; yok böyle bir hoca. Çünkü resmî görevi yok hocanın. Bizim arkadaş. Görevi filan yok. Resmî maaşı filan yok. Devlet memuru değil. Diyanet mensubu değil. Aramışlar taramışlar; bulamamışlar, bulamamışlar... Paşa da ille bulun getirin, diye bastırıyor. Sonra da arandığı kulağına gelmiş. Demiş ki; “Ne yapalım?” “Gidelim.” Çıkmış meydana demiş ki; “Aradığınız hoca benim.”

Bunu almışlar Florya’ya götürmüşler. Orada reisicumhurun köşkü var. Oraya götürmüşler. Ne yapalım, yine insafılı. Kapıdan girince “Gel bakalım, otur buraya.” filan diye, askerler. Oturmuş. Demiş “Sen böyle bir şeyler

söylemişsin. Gazeteler böyle bildiriyor.”
“Evet, dedim.” demiş. Hayır filan dememiş.
Doğruyu söylemiş. Çünkü şu ayet var, şu hadis
var, Allah’ın emri şöyle.” demiş. Uzun boylu
anlatmış, anlatmış. Onlar da dinlemişler. İn-
saflı ya bir şey dememiş, sevmiş. Bizimki de
babayiğit, tatlı dilli, dürüst filan. Sevmiş. Ne-
zaketle kapıdan uğurlamışlar.

*Yâ eyyuhellezîne âmenûttekullâhe ve
kûlû kavlen sedîdâ.* Dürüst olmak lazım. Dos-
doğru olmak lazım. Tertemiz olmak lazım. Pı-
rıl pırıl olmak lazım. Dili de doğru olmalı kalbi
de doğru olmalı; sözü de doğru olmalı, özü de
doğru olmalı müslümanın. *ve kûlû kavlen
sedîdâ.*

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا⁷

*Yuslih leküm a’mâleküm ve yağfir leküm
zünûbeküm.*

Eğer Allah’tan korkarsanız, doğru sözlü,
doğru özlü olursanız Allah sizin *yuslih leküm
a’mâleküm*. “İşlerinizi ıslah eder Allah,

---

⁷ 33/ Ahzab, 71.

güzelleştirir.” ve *yağfir leküm zünûbeküm*. “Günahlarınızı bağışlar.” Takva ehli olursanız doğru sözlü, doğru özlü olursanız Allah işlerinizi güzelleştirir, iyileştirir; günahlarınızı bağışlar.

Fe men yutî‘illâhe ve resûlehu fe-kad fâze fevzen ‘azîmâ. “Kim Allah’a ve Resûlullah’a itaatkâr olursa, söz dinleyen müslüman olursa fevz-ü azîme nâil olur, kurtulur. Çok güzel sonuçlar olur onun için. Cennete gider. Büyük mükafatları alır.” diyor.

Bu âyet-i kerîmeyi niye ikinci rekatta okudum?

Burada da *Fe men yutî‘illâhe ve resûlehu*. “Kim Allah’a ve Resûlüne itaat ederse” *fe kad fâze fevzen azîmâ*. “Çok güzel sonuçlara ulaşır.” Âhireti çok hayırlı olur, çok başarılı olur, çok mükâfatlı olur, diye bildirdiği için.

Sonuç?

İki âyet-i kerîme. Allah’a ve Resûllah’a itaat edeceksin. Edeceksiniz. Bütün müslümanlar edecek, herkes edecek. Allah ne diyorsa, Resûlullah ne diyorsa itaat edecek.

İtaat ederse ne olur? Felah bulur. İtaat ederse ne olur? Allah’ın rahmetine erer. İtaat

ederse ne olur? Büyük mükâfatlara nâil olur.
Her türlü güzel.

Allah bize insaf versin. Gayret versin. İçi-
mize güzel değişiklik nasip etsin. Her işimizi
Kur'an'a uygun, Resûlullah'ın sünnetine uygun
yapmaya... Bundan sonra, şu andan itibaren,
evimizde, işyerimizde, özel hayatımızda, her
yerde, her zaman Kur'ân-ı Kerîm'e uyan, sün-
net-i seniyyeye uyan müslümanlardan olalım.
Allah'ın sevgisine erelim. Fevz ü felah bula-
lım. Merhamet-i ilahiyeye mazhar olalım.

*Velhamdülillahi rabbi'l-‘âlemîn,
el-Fâtiha...*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Avustralya

[Bütün AİLE EĞİTİM KAMPI KONUŞMALAR'ına
PDF olarak ulaşmak için tıklayınız](#)

